

AB-Brüksel

Brüksel'de Bir Hafta

TÜSİAD

2025 / 25

TÜSİAD

30 Haziran 2025

BU SAYIDA:

AB – TÜRKİYE
NATO
AB LİDERLER ZİRVESİ
AB - KARADAĞ
AB – RUSYA VE BELARUS
EUROGROUP
SINIRDA KARBON DÜZENLEME MEKANİZMASI
GÜMRÜKLER

TÜSİAD BUSINESSEUROPE ÜYESİDİR AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU

İSTANBUL	tusiad@tusiad.org
ANKARA	ankoffice@tusiad.org
BRUSSELS	bxloffice@tusiad.org
BERLIN	berlinoffice@tusiad.org
LONDON	londonoffice@tusiad.org
PARIS	parisoffice@tusiad.org
WASHINGTON DC	usoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

13, AVENUE DES GAULOIS B-1040 BRUXELLES T: +32 2 736 4047

HAZIRLAYANLAR : Dilek İştar Ateş – Dilek Aydın

AB – Türkiye

- 26 Haziran 2025 tarihinde gerçekleştirilen AB Liderler Zirvesi kararlarının “dış ilişkiler” başlığı altında Libya’da mevcut durumun Avrupa güvenliği ile göç akımları açısından olası sonuçlarının ele alındığı belirtildi. Libya’da ulusal uzlaş, kurumsal birlik ve Libyalıların sahipliğinde ve mutabakatına dayalı şeffaf, kapsayıcı diyalogun ilerletilmesi konusunda, AB’nin Libya’ya ve Birleşmiş Milletler Libya Destek Misyonu’na (UNSMIL) verdiği desteğin yeniden teyit edildiği açıklandı. Türkiye ile Libya arasındaki “Akdeniz’de deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin Mutabakat Muhtırası’nın üçüncü devletlerin egemen haklarını ihlal ettiği, Deniz Hukuku’na uygun olmadığı ve üçüncü devletler açısından herhangi bir hukuki sonuç doğuramayacağı” iddia edildi.

Dışişleri Bakanlığı’nın konuya ilişkin açıklamasında 26 Haziran 2025 tarihli AB Liderler Zirvesi’nde kabul edilen sonuçların, Yunanistan’ın ve GKRY’nin uluslararası hukuka ve hakkaniyet ilkesine aykırı maksimalist iddialarını AB’ye dayatmaya yönelik çabalarının devam ettiğini gösterdiği, Akdeniz’de deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına ilişkin olarak Türkiye ile Libya arasında 2019 yılında akdedilen Mutabakat Muhtırası’nın Türkiye’nin meşru hak ve çıkarlarının çiğnenmesine asla izin vermeyeceğini gösteren, uluslararası hukuka bütünüyle uygun bir anlaşma olduğu belirtildi.

AB’nin deniz sınırlandırması gibi hukuki ve teknik boyutları bulunan hassas bir konuda siyasi saiklerle taraflı açıklamalar yapmasının, bölgesel huzur ve istikrara hizmet etmediği ifade edilen Dışişleri Bakanlığı açıklamasında Türkiye’nin Doğu Akdeniz’de meşru hak ve çıkarlarını uluslararası hukuk çerçevesinde kararlılıkla savunmaya devam edeceğinin altı çizildi. [İnternet bağlantısı için](#)

NATO

- NATO Zirvesi 25 Haziran 2025 Çarşamba günü tamamlandı. Müttefikler, savunma yatırımlarının GSYH’lerinin %5’i oranına çıkarılması kararı aldı.

NATO’nun güçlü ve birlik içerisinde olduğu vurgulanan zirvede Ukrayna’ya yönelik destek yeniden teyit edildi.

Lahey
Savunma
Yatırım Planı
çerçevesinde
yayımlanan
bildiriyle,
Müttefikler
savunmaya
GSYH’lerinin %5’i oranında yatırım yapma
taahhüdünde bulundu. Bu yatırımın;

- %3,5’i temel savunma gerekliliklerine,
- %1,5’i ise altyapı ve sanayi gibi savunma ve güvenlik ile bağlantılı alanlara ayrılacak.

NATO Lahey Zirvesi sonuç bildirisinde şu ifadeler yer alıyor:

- Kuzey Atlantik İttifakı’nın Devlet ve Hükümet Başkanları, Washington Antlaşması’nın **5. Maddesi**’nde yer alan kolektif savunma ilkesine sarsılmaz biçimde bağlıdır.
- İttifak, bir milyar vatandaşını korumak, İttifakı savunmak, özgürlük ve demokrasiyi güvence altına almak üzere karardır ve “birlik” içerisinde.
- Derin güvenlik tehditleri ve meydan okumalar karşısında Müttefikler birlik içerisinde. Başta Rusya’nın Avrupa-Atlantik güvenliğine yönelik uzun vadeli tehditleri ve terörizmin süregelen tehdidi olmak üzere ciddi güvenlik riskleri karşısında, Washington Antlaşması’nın 3. Maddesi çerçevesinde bireysel ve ortak yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, 2035 yılına kadar savunma ve güvenlikle ilgili harcamalara yıllık GSYİH’nin %5’i oranında yatırım yapılması taahhüt edilmektedir. Bu yatırım, NATO’nun üzerinde uzlaştığı savunma harcaması tanımı esas alınarak gerçekleştirilecektir.
- Bu yatırımlar, NATO’nun üç temel görevi olan “caydırıcılık ve savunma, krizlerin önlenmesi ve

yönetilmesi ile işbirliğine dayalı güvenlik” doğrultusunda ihtiyaç duyulan kuvvet, kabiliyet, kaynak, altyapı, harp hazırlığı ve dayanıklılığın sağlanmasını mümkün kılacaktır.

- Savunma ve güvenlik harcamaları için GSYİH’nın %5’i oranındaki taahhüt iki temel kategoriden oluşmaktadır:
 - GSYİH’nın yıllık en az %3,5 oranının 2035 yılına kadar NATO’nun üzerinde mutabık kaldığı savunma harcaması tanımına göre temel savunma ihtiyaçları ve NATO Kabiliyet Hedeflerinin yerine getirilmesi için tahsis edilmesi;
 - GSYİH’nın yıllık %1,5’luk bölümünün kritik altyapıların korunması, ağ savunması, sivil hazırlık ve dayanıklılık, inovasyonun desteklenmesi ve savunma sanayi altyapısının güçlendirilmesi gibi alanlarda kullanılması.
- Müttefiklerin, temel savunma ihtiyaçları ve NATO Kabiliyet Hedeflerinin yerine getirilmesi için GSYİH’nın **%3,5’lük bölümü** ile yapılacak savunma harcamalarına ilişkin yıllık **yol haritasını içeren planlarını** sunmaları gerekmektedir.
- Belirlenen plan kapsamındaki harcama dengesi ve sağlanan ilerlemelerin, stratejik ortam ve güncellenmiş Kabiliyet Hedefleri doğrultusunda 2029 yılında gözden geçirilmesi planlanmaktadır.
- Müttefiklerin Ukrayna’nın savunmasına ve savunma sanayisine yönelik doğrudan katkılarını, ulusal savunma harcaması hesaplamalarına dahil etmelerine olanak sağlanmaktadır.

Alınan kararlar arasında ayrıca, bir sonraki NATO Zirvesinin **2026** yılında **Türkiye’de**; bir sonrakinin ise Arnavutluk’ta yapılacağı yer alıyor. [İnternet bağlantısı için](#)

AB Liderler Zirvesi

- 26 Haziran 2025 tarihinde gerçekleştirilen AB Liderler Zirvesi’nde Ukrayna, Orta Doğu, Avrupa’nın savunma ve güvenliği, iç güvenlik ve hibrit tehditler,

rekabetçilik ve göç konuları ele alındı. AB Liderler Zirvesi sonuç belgesinin Ukrayna ile ilgili bölümü Macaristan dışındaki üye ülkeler tarafından onaylandı. Kararlarda Ukrayna’nın AB üyelik sürecine yönelik desteğin kararlılıkla sürdürüldüğü, zorlu koşullar altında olmakla birlikte katılım reformlarının hızla devam ettirilmesi nedeniyle Ukrayna’nın takdir edildiği belirtildi. Üyelik müzakereleri kapsamında Ukrayna ile “temel küme” başlıkları üzerine görüşmelere başlanabileceğine ilişkin AB Komisyonu değerlendirmesinin not edildiği ifade edildi. Bu konu bir sonraki toplantıda ele alınacak.

Ayrıca, AB’ye katılım sürecinin bir parçası olarak psikolojik ve psiko-sosyal rehabilitasyon ve mayın temizleme yardımlarının artırılması dahil olmak üzere uluslararası ortaklarla eşgüdüm içerisinde Ukrayna’nın onarım, iyileştirme ve yeniden inşasının desteklenmesine devam edileceği belirtildi. BU kapsamda 10-11 Temmuz 2025 tarihlerinde Roma’da Ukrayna Kurtarma Konferansı düzenlenecek.

AB Liderler Zirvesi sonuç belgesinin savunma ve güvenlik başlığı altında;

- AB’nin savunma kapasitesini artırması ve özerkliği için daha fazla sorumluluk üstlenmesi gerektiği belirtildi.
- Üye ülkelerden savunma harcamalarını önemli ölçüde artırmaları ve ortak yatırım yapmaları istendi.
- SAFE (Security Action for Europe) ve İstikrar ve Büyüme Pakti kapsamında “ulusal kaçış” esnekliğine ilişkin düzenlemelerin onaylanarak etkin hale getirilmesinin memnuniyetle karşılandığı açıklandı. Güvenlik ve savunma harcamalarının AB uyum politikası çerçevesinde yapılabilmesine olanak sağlayan düzenlemeden yararlanılabileceği hatırlatıldı.
- Avrupa savunma sanayi tabanının güçlendirilmesi, ortak tedarik gerçekleştirilmesi ve standartlaşma sağlanması konularının öncelikli olduğu belirtildi.

- AB'nin savunma alanındaki eylemlerinin NATO ile uyumlu olması gerektiği belirtildi.
- NATO üyesi olan AB ülkelerinin 25 Haziran 2025 tarihli NATO Zirvesi'nde kabul ettiği taahhütlere atıf yapılarak, teyit edildi.
- Transatlantik güvenliğe katkı vurgulandı ve savunma alanında AB-**Birleşik Krallık** ve AB-**Kanada** arasında imzalanan "Güvenlik ve Savunma Ortaklığı" anlaşmalarının memnuniyet verici olduğu belirtildi.
- Savunma ve güvenlik alanındaki ilerlemelerin Ekim 2025 tarihli AB Liderler Zirvesi'nde değerlendirileceği ve savunma hazırlığı hedefinin uygulanması kapsamındaki sonraki adımların tartışılacağı açıklanarak, AB Komisyonu ve AB Güvenlik ve Dış Politika Yüksek Temsilcisi bu konuda yol haritası sunmaya davet edildi.

Ayrıca, AB ve üye ülkelere karşı yapılan her türlü hibrit faaliyet (sabotaj, dezenformasyon, altyapı saldırıları, siber saldırılar) kınandı ve bu tür saldırılar ve istikrarsızlaştırıcı faaliyetlerde özellikle Rusya'nın rolü olduğu

ifade edildi. Hibrit tehditlere karşı "AB Hibrit Araç Kutusu"nın (EU Hybrid Toolbox) etkin şekilde kullanılması gerektiği belirtildi. **Karadeniz**'de güvenlik ve istikrarın önemi teyit edilerek, AB Komisyonu ve AB Güvenlik ve Dış Politika Yüksek Temsilcisi ortaklığında hazırlanan Karadeniz Bölgesi Strateji belgesinin memnuniyetle karşılandığı ve bu alandaki çalışmaların ilerletilmesinin amaçlandığı açıklandı. [İnternet bağlantısı için](#)

AB - Karadağ

- AB – Karadağ arasında düzenlenen 23. Katılım Konferansı'nda Karadağ'ın AB'ye üyelik süreci kapsamında ele alınmakta olan kamu alımları faslının müzakereleri geçici olarak tamamlandı.

Karadağ'ın AB'ye üyelik sürecinde halihazırda toplam 33 fasıl müzakerelere açıldı; kamu alımları faslının geçici olarak kapatılması ile birlikte toplam yedi fasıl geçici olarak kapatılmış oldu. [İnternet bağlantısı için](#)

AB – Rusya ve Belarus

- AB Konseyi Rusya ve Belarus'tan AB'ye ithal edilen ve hâlihazırda ek gümrük vergisine tabi olmayan tarım ürünleri ve bazı gübre çeşitlerine yeni tarifeler getiren yasal düzenlemeyi kabul etti. Düzenlemeler 1 Temmuz 2025 tarihinden itibaren yürürlüğe giriyor. AB'nin söz konusu ürünlerde dışarıya olan bağımlılığını azaltmayı ve Rusya'nın ihracat gelirlerini düşürerek Ukrayna'ya yönelik saldırı savaşını finanse etme kapasitesini sınırlandırmayı hedefleyen bu adım kapsamında gübrelere uygulanacak tarife artışı üç yıllık geçiş dönemi boyunca kademeli olarak gerçekleştirilecek.

Yeni tarifeler, 2023 yılında Rusya'dan yapılan toplam tarım ithalatının yaklaşık %15'ini oluşturan ürünleri kapsayacak. Yeni yasal düzenlemenin yürürlüğe girmesi ile birlikte Rusya'dan gelen tüm tarım ürünleri gümrük vergisine tabi hale gelecek. [İnternet bağlantısı için](#)

Eurogroup

- Eurogroup Başkanlığı makamı seçimi için üç bakan adaylığını koydu:

- Carlos Cuerdo – İspanya Ekonomi ve Ticaret Bakanı
- Paschal Donohoe – İrlanda Maliye Bakanı
- Rimantas Sadzius – Litvanya Maliye Bakanı

Yeni Eurogroup Başkanının seçimi, 7 Temmuz'daki Eurogroup toplantısında gerçekleşecek. Başkan, Antlaşma'nın 14 No'lu Protokolü uyarınca Eurogroup bakanlarının salt çoğunluğu ile seçilecek. [İnternet bağlantısı için](#)
Eurogroup Başkanlığı adaylarının özgeçmiş ve görev hedeflerine ilişkin açıklamalara erişim için

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması

- AB Konseyi Polonya Dönem Başkanlığı ve Avrupa Parlamentosu müzakerecileri, AB'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (CBAM) düzenlemesini sadeleştirmeyi amaçlayan "Omnibus I" yasa paketi üzerine ön mutabakat sağladı. Varılan uzlaşının Eylül ayına kadar AB Konseyi ve Avrupa Parlamentosu tarafından resmen onaylanması bekleniyor.

AB Komisyonu'nun sunduğu tasarının temel bileşenleri uzlaşma metninde korundu:

- İthalatçılara CBAM yükümlülüklerinden muafiyet sağlayan "de minimis" sınırı ithalatçı başına yılda **50 ton ithal mal** olarak belirlendi. Bu yeni eşik, 150 € olarak belirlenmiş mevcut muafiyet uygulamasının yerini alacak.
- Bu sayede CBAM kapsamında olan ürünleri yılda 50 tonu aşmayacak şekilde ithal eden işletmelere (özellikle KOBİ'ler) istisna tanınmış olacak.
- Sistemin tam olarak yürürlüğe gireceği 2026 yılında herhangi bir aksama yaşanmasının önüne geçmek amacıyla kayıt işlemlerini o tarihe kadar sonuçlandıramamış olan ithalatçıların CBAM kapsamına giren mallarını ithal etmeye devam etmesine izin verilecek.
- Ayrıca, yetkilendirme süreçleri, veri toplama, gömülü emisyon hesaplamaları, üçüncü ülkelerde ödenen karbon fiyatlarının beyanı gibi birçok alanda sadeleştirme yapılmasına olanak sağlanıyor. [İnternet bağlantısı için](#)

Gümrükler

- AB Konseyi, AB gümrük sisteminin modernleştirilmesine yönelik köklü reform öngören Gümrük Birliği Yasası Reformu tasarısının onay süreci kapsamında Avrupa Parlamentosu ile müzakerelerde izleyeceği tutumu kısmi olarak belirledi. Gümrük Birliği Reformu yasa tasarısının temel unsurları üzerine Avrupa Parlamentosu ile AB Konseyi arasındaki görüşmelerin önümüzdeki dönemde başlaması bekleniyor.

AB Konseyi'nin müzakere çerçevesi şu unsurları içeriyor:

- Gümrük süreçlerinin sadeleştirilmesi yaklaşımı benimseniyor.
- KOBİ'lerin yeni kurallara uyumuna destek sağlanması öngörülüyor.
- Yetkili Ekonomik Operatörler (AEO) sistemi geçerli olmaya devam ediyor.
- AB'ye uzaktan satış yoluyla gelen küçük posta paketlerine gümrük idarelerinin işlem ücreti uygulaması öneriliyor.

AB Konseyi ve Avrupa Parlamentosu arasındaki görüşmelere önümüzdeki dönemde başlaması bekleniyor.

AB Gümrük Makamı'nın merkezinin nerede kurulacağı, basitleştirilmiş tarife sisteminin kapsamı ve işlem ücretinin kesin tasarımı gibi reformun belirli yönlerine ilişkin tartışmalar, onay süreci müzakerelerinin ileriki aşamalarında gerçekleştirilecek. [İnternet bağlantısı için](#)

BRÜKSEL'DE GELECEK AY

AB Kurumları

- 1 Temmuz, AB Konseyi Danimarka Dönem Başkanlığı
- 7 Temmuz, Eurogroup Toplantısı
- 15 Temmuz, Dışişleri Konseyi
- 22,23 Temmuz, Adalet ve İçişleri Bakanları gayri resmi toplantısı
- 28 Ağustos, Savunma Bakanları gayri resmi toplantısı

Konferanslar

- 3 Temmuz, "Who should be charged? The challenge of fairly allocating electricity system costs", www.bruegel.org
- 8 Temmuz, "Autonomy in orbit: Europe's place in the new space economy", www.bruegel.org